

Základní náležitosti smlouvy o dílo

Právní úkon uzavření smlouvy o dílo, který postrádá základní náležitosti pro vznik smlouvy o dílo, nemůže být vykládán podle výkladových pravidel stanovených v § 266 odst. 3 obch. zák. Výkladem lze pouze zjišťovat obsah právního úkonu, nelze jím však projev vůle doplňovat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 2006/2009, ze dne 9.7.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně V. s.r.o., zastoupené JUDr. P. H., advokátem proti žalovanému B. K., Velká zastoupenému JUDr. R. K., advokátem o zaplacení 391 165 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 49 Cm 90/2005, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 3. února 2009, č.j. 1 Cmo 237/2008-180, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 3. února 2009, č.j. 1 Cmo 237/2008-180, ve výroku I. ve věci samé a v souvisejících výrocích IV. a V. o náhradě nákladů řízení a rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 11. dubna 2008, č.j. 49 Cm 90/2005-149, v části výroku II., kterou bylo rozhodnuto o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni 391 165 Kč spolu s 2% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 31.12.2004 do 29.4.2005 a s 3% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 30.4.2005 do zaplacení, a v souvisejícím výroku V. o náhradě nákladů řízení se zrušují, a věc se vrací Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 11. dubna 2008, č.j. 49 Cm 90/2005-149, výrokem I. zastavil řízení co do zaplacení částky 113 545 Kč; výrokem II. rozhodl o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni 431 586 Kč s úrokem z prodlení ve výši 2% ročně od 31.12.2004 do 29.4.2005 a s úrokem z prodlení ve výši 9,5% od 30.4.2005 do zaplacení s tím, že úrok z prodlení odpovídá v každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení dlužníka, výši repo sazby stanovené Č. zvýšené o sedm procentních bodů a platné k 1. dni kalendářního pololetí; výrokem III. zamítl žalobu na zaplacení 46 286 Kč s příslušenstvím; výrokem IV. uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni na úroku z prodlení z částky 111 004 Kč od 11.12.2004 do 15.3.2007 částku 20 074 Kč; výrokem V. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 3. února 2009, č.j. 1 Cmo 237/2008-180, výrokem I. změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. tak, žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni 391 165 Kč spolu s 2% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 31.12.2004 do 29.4.2005 a s 3% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 30.4.2005 do zaplacení; výrokem II. změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. tak, že zamítl žalobu ohledně povinnosti zaplacení části úroků z prodlení z částky 391 165 Kč za dobu od 30.4.2005 do zaplacení ve výši přesahující 3% ročně; výrokem III. konstatoval, že rozsudek soudu prvního stupně zůstal odvoláním nedotčen ve výroku I., III. IV. a ve výroku II. ohledně zaplacení částky ve výši 40 421 Kč spolu s 2% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 31.12.2004 do 29.4.2005 a za dobu od 30.4.2005 do zaplacení s ročním úrokem z prodlení ve výši, která v každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení dlužníka, odpovídá výši repo sazby stanovené Č. zvýšené o sedm procentních bodů a platné k 1. dni kalendářního pololetí; výroky IV. a V. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Předmětem dovolání zůstalo rozhodnutí ohledně povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni částku 391

165 Kč spolu s 2% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 31.12.2004 do 29.4.2005 a s 3% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 30.4.2005 do zaplacení.

Odvolací soud stejně jako soud prvního stupně dospěl k závěru, že účastníci uzavřeli v roce 2004 ústní formou platnou smlouvu o dílo. Odvolací soud vyšel ze zjištění, že smlouvou o dílo byl sice předmět díla vymezen pouze obecně (topenářské a vodoinstalatérské práce na akci P. L. C. P.) a cena díla byla určena podle obchodních zvyklostí jako cena materiálu použitého pro provedení díla navýšená o vykázaný počet hodin práce na zhotovení díla, ale za pomoci výkladových pravidel podle § 266 odst. 3 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) dospěl k závěru, že smlouva obsahovala shodu o obou podstatných náležitostech smlouvy o dílo ve smyslu § 536 odst. 1 obch. zák., tj. určení předmětu díla a ceny díla. Dovodil tak ze zjištěného následného chování účastníků, z něhož vyplynulo, že žalovaný od žalobkyně převzal bez výhrad k zaplacení faktury na zaplacení ceny díla a plnění v nich uvedené následně užil k plnění vlastních smluvních závazků ke generálnímu dodavateli stavební akce V.Č.

Dále vyšel odvolací soud ze zjištění, že dne 10.12.2004 byl sepsán a podepsán protokol o převzetí díla a dovodil, že tím bylo dílo ve smyslu § 554 odst. 1 obch. zák. provedeno jeho řádným ukončením a předáním, a proto je žalovaný povinen podle § 548 odst. 1 obch. zák. zaplatit žalobkyni cenu díla.

Skutečnost, že generální dodavatel V. Č. namítal vady díla, považoval odvolací soud za irelevantní ve vztahu k posouzení věci, která je předmětem tohoto řízení, neboť o řádně dokončené dílo by se nemohlo jednat pouze tehdy, pokud by žalovaný oznámil žalobkyni vady díla ve smyslu § 562 obch. zák., což však neučinil.

Namítal-li žalovaný, že jej žalobkyně ujistila, že cena díla bude uhrazena investorem akce a že při uzavření smlouvy o dílo a podepsání předávacího protokolu jednal v omylu, proto jsou tyto právní úkony neplatné, odvolací soud s odkazem na dosavadní judikaturu (rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.12.2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002) tuto námitku nepovažoval za důvodnou, neboť za právní úkon učiněný v omylu podle § 49a občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) se o omluvitelný omyl nejedná, byl-li omyl jednajících osoby zaviněn její nedbalostí při využití možnosti ověřit si skutečnosti rozhodné pro uskutečnění zamýšleného právního úkonu. Žalovaný si podle odvolacího soudu mohl ověřit, zda žalobkyní sdělená informace o vyrovnání ceny díla investorem je pravdivá či nikoliv.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni cenu díla, a to v rozsahu uplatněném v odvolání ve výši 391 165 Kč. Neztotožnil se se soudem prvního stupně pouze v otázce přiznání výše úroků z prodlení a to s odkazem na přechodná ustanovení nař. vlády č. [163/2005](#) Sb., jímž bylo novelizováno nař. vlády č. [142/1994](#) Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a dovolává se nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, který dospěl k závěru, že mezi účastníky byla platně uzavřena smlouva o dílo. Jestliže odvolací soud zjistil, že byl sjednán pouze obecný předmět díla, je jeho závěr o platně sjednané smlouvě o dílo v rozporu s hmotným právem - ustanovením § 536 obch. zák., které vyžaduje, aby předmět díla byl sjednán určitě. Nebyl-li sjednán určitě předmět díla, nemohla být sjednána ani cena za takto neurčitě vymezené dílo.

Dovolatel rovněž namítá, že odvolací soud pochybil, jestliže v daném případě aplikoval při posuzování platnosti smlouvy o dílo ustanovení § 266 odst. 3 obch. zák. Připomíná dosavadní judikaturu, podle níž nelze chybějící obsah smlouvy, chybějící projev vůle doplňovat výkladem.

Projev vůle směřující ke sjednání určitého předmětu díla není možno dovozovat z následného chování účastníků. Stejně tak není v souladu s hmotným právem, aby neexistující náležitost smlouvy byla nahrazena poukazem na obchodní zvyklosti.

Za dané situace bylo podle dovolatele namístě zabývat se případným bezdůvodným obohacením žalovaného, ale z tohoto pohledu se soud věcí nezabýval a žádný z účastníků nebyl ani poučen podle § 118a odst. 2 o. s. ř. o doplnění vylíčení rozhodných skutečností pro posouzení nároku jako bezdůvodného obohacení.

Dovolatel navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen ve výroku I. a v souvisejících výrociích o náhradě nákladů řízení a aby rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen ve výroku II. v rozsahu, v němž bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobkyni 391 165 Kč spolu s 2% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 31.12.2004 do 29.4.2005 a s 3% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 30.4.2005 do zaplacení; navrhl, aby věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání žalovaného navrhla jeho odmítnutí, neboť se domnívá, že dovolání není přípustné, neboť napadené rozhodnutí nemá ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Má za to, že dovolatel pouze polemizuje se skutkovým závěrem soudu ohledně sjednání předmětu a ceny díla, přičemž přezkoumání skutkových zjištění dovolacímu přezkumu nemůže podléhat. Domnívá se, že odvolací soud správně posoudil smlouvu o dílo uzavřenou mezi účastníky za platně sjednanou a není možno odvolacímu soudu vytýkat, jestliže použil při výkladu smlouvy ustanovení § 266 odst. 3 obch. zák.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a zákona o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř. k tomu oprávněnou osobou (žalovaným) řádně zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v dané věci přípustné.

Podle ustanovení § 236 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu,

- a) jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé,
- b) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil,
- c) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

V dané věci není dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je-li napadán výrok rozsudku odvolacího soudu, kterým byl v části, již bylo rozhodnuto o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni 391 165 Kč spolu s 2% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 31.12.2004 do 29.4.2005 a s 3% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 30.4.2005 do zaplacení, potvrzen rozsudek soudu prvního stupně; není přípustné ani podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť soud prvního stupně rozhodl v posuzované věci jediným rozsudkem.

Zbývá tedy posoudit, zda rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam a je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam

zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Předpokladem je, že řešení právní otázky mělo pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou právní otázku, na níž rozsudek odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení věci založen. Zásadní právní význam má rozsudek odvolacího soudu současně pouze tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v posuzované věci, ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), přičemž se musí jednat o takovou právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud řešena nebo která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Závěr o tom, zda dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud činí předběžně; zvláštní rozhodnutí o tom nevydává.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má. Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí po právní stránce, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá zásadně pro posouzení otázek právních, navíc otázek zásadního právního významu; jiné otázky, zejména posouzení správnosti skutkových zjištění (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.), přípustnost dovolání neumožňují.

Podle § 536 odst. 1 obch. zák. se zhotovitel smlouvou o dílo zavazuje k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení.

Cena musí být ve smlouvě dohodnuta nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení, ledaže z jednání o uzavření smlouvy vyplývá vůle stran uzavřít smlouvu i bez tohoto určení (§ 536 odst. 3 obch. zák.).

Dovolateli je třeba dát za pravdu, že odvolací soud rozhodl v rozporu s uvedeným ustanovení § 536 odst. 1 obch. zák., které vyžaduje, aby se zhotovitel zavázal k provedení určitého díla. Za označení určitého díla není možno považovat určení díla tak, že je vymezeno jen obecně. Pro určité označení díla nestačí, jestliže má zhotovitel provést jen obecně určené topenářské a v. práce na akci P. L. Ch. P..

Rovněž cena díla nebyla sjednána v souladu s § 536 odst. 3 obch. zák. Cena ve smlouvě stanovena nebyla, z jednání o uzavření smlouvy nevyplývala vůle stran uzavřít smlouvu i bez tohoto určení a nebyl stanoven ani způsob určení ceny. Určení ceny podle obchodních zvyklostí nemůže být považováno za sjednání ceny ve smyslu § 536 odst. 3 obch. zák. K obchodním zvyklostem se pouze ve smyslu § 264 odst. 1 obch. zák. přihlíží při určení práv a povinností ze závazkového vztahu zachovávaným obecně v příslušném obchodním odvětví.

Soud prvního stupně ani odvolací soud neučinil skutkový závěr, jak byl vymezen určitý předmět díla a ani závěr o výši ceny, resp. způsobu jejího určení. Právní úkon uzavření smlouvy o dílo, který postrádá základní náležitosti pro vznik smlouvy o dílo, nemůže být vykládán podle výkladových pravidel stanovených v § 266 odst. 3 obch. zák., jak dovolatel správně s odkazem na dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu namítá. Z rozhodnutí obou soudů není vůbec zřejmé, co bylo konkrétním - určitě dohodnutým obsahem právního úkonu směřujícím k uzavření smlouvy o dílo. Interpretace obsahu právního úkonu soudem podle § 266 obch. zák. nemůže nahrazovat či měnit již učiněné projevy vůle; použití zákonných výkladových pravidel směřuje pouze k tomu, aby obsah právního úkonu vyjádřeného slovy, který učinili účastníci ve vzájemné dohodě, byl vyložen v souladu

se stavem, který existoval v době jejich smluvního ujednání. Výkladem lze pouze zjišťovat obsah právního úkonu, nelze jím však projev vůle doplňovat (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.10.1998, sp. zn. 1 Odon 110/97, uveřejněný v Soudní judikatuře seš. 3/1999, pod označením SJ 30/1999, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.11.2000, sp. zn. 29 Cdo 81/2000). Existence smluvního ujednání o předmětu díla a ceně díla však ze skutkových závěrů soudů nevyplývá, proto nemohl odvolací soud stejně jako soud prvního stupně dospět k závěru, že byla sjednána smlouva o dílo platně podle § 536 odst. 1 obch. zák.

Bylo-li tedy rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu vydáno v rozporu s hmotným právem (§ 536 odst. 1, § 266 odst. 3 obch. zák.), Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. ve výroku I. a v souvisejících výrocích o náhradě nákladů zrušil; jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil odvolací soud i rozsudek soudu prvního stupně v části, kterou bylo rozhodnuto o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni 391 165 Kč spolu s 2% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 31.12.2004 do 29.4.2005 a s 3% úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 30.4.2005 do zaplacení, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)